

Oude beroepen in en rond Oud Ade

Deel 14: De Noodslachter

Noodslachter blijkt een controversieel beroep te zijn geweest. In de Leidsche Courant en het Leidsch Dagblad van de vorige eeuw staan opvallend veel berichten over bonje en onenigheid rond de noodslachter. Zo zijn er klachten over stankoverlast, onhygiënische toestanden, fraude en zelfs over bedorven vlees waar mensen ziek van werden. Daar tegenover staan pleidooien voor het nut van de noodslachter die juist een belangrijke hygiënische rol vervult door kadavers en zieke dieren op te ruimen. Ook de verkoop van goedkoop vlees wordt algemeen gewaardeerd. Kortom, genoeg redenen om na de slager ook aandacht te wijden aan de noodslachter.

In Oud-Ade en heel Alkemade werd de noodslachter gewoonlijk aangeduid met het woord 'knorst'. Een merkwaardig woord, dat zelfs in de Van Dale niet voorkomt. Wel staat er 'knors' in met de omschrijving: "koudslachter, vilder, slachter van ongekeurd vlees." Dat laatste is overigens onjuist. Het vlees van de knors of knorst werd weldegelijk gekeurd. Waar het woord vandaan komt is een raadsel en alle bronnen zwijgen erover. We kunnen slechts speculeren. Knors betekent ook kraakbeen. Is 'knorst' misschien een onvriendelijke verwijzing naar de kwaliteit van het vlees van de noodslachter? 'Knorst' klinkt ons sowieso als weinig complimenteus in de oren. 'Knorst' blijkt ook een achternaam te zijn die vooral in Brazilië voorkomt, maar dat zal weinig met onze noodslachter te maken hebben.

Wat is het verschil tussen een slager en een noodslachter? In een interview zegt een noodslachter uit Zoetermeer dat een slager alleen normale slachtingen uitvoert terwijl de noodslachter alleen beesten in nood slacht. "Dan werd je opgebeld: 'Joh, ik heb een dode koe'. Of een dood varken, dat maakte niet uit, en dan ging je zo'n beest ophalen." Een andere bron, uit Benthuisen, meldt: "Het verschil met een slager is, dat die het vlees van specifiek slachtvee verkoopt in zijn winkel, die op reguliere tijden geopend is. Bij de knorst zijn de verkooptijden afhankelijk van de nood-slachtingen en het vlees is goedkoper. Behalve noodslachtingen, verricht de knorst ook huisslachtingen en meestal is hij ook veehandelaar of veehouder." Het is echter niet duidelijk wanneer de term 'noodslachter' is ingevoerd om het verschil met de 'echte' slager vast te leggen. De slachter van drie eeuwen geleden deed waarschijnlijk zowel wat nu de echte slager doet als wat tot voor kort de noodslager deed.

De Disseldorpen in Rijpwetering

In 1752 kreeg Klaas (Nicolaus) Cornelis Dusseldorp (1734-1800) toestemming van de Schout en Schepenen van Alkemade om in Rijpwetering als 'slagter' te fungeren (Register der Admissien van winkel en neeringen, enz. binnen den ambachten van Alkemade). Hij werd opgevolgd door zijn zoon, Cornelis Dusseldorp/Disseldorp (1772-1847) en na Cornelis werd diens zoon Wilhelmus (Willem) Disseldorp (1827—1899) de slagter. Willem was het 17^e van de 18 kinderen uit Cornelis' twee huwelijken. De familie kwam oorspronkelijk uit Duitsland, zoals ook blijkt uit de naam Dusseldorp, maar wanneer zij naar Nederland kwamen is niet duidelijk. In ieder geval vóór 1700 want de vader van bovengenoemde Klaas werd rond 1700 in Woubrugge geboren. De kinderen van Willem Disseldorp werkten van jongs af aan mee in het bedrijf. Aanvankelijk met de hondenkar, later met paard en wagen en weer later met een klein vrachtwagentje werden de dode dieren opgehaald.

Er werd toen nog geen onderscheid gemaakt tussen 'echte' slager en noodslachter, maar duidelijk is dat Klaas Dusseldorp aan het begin staat van de Ripse Disseldorp dynastie van noodslachters die tot eind 1997 zou blijven bestaan. Tijdens Klaas en Cornelis ging het beroep van

slagter samen met dat van leerlooier en schoenmaker vanwege de huid van het geslachte vee. Bovendien was Klaas ook nog bouwman (boer) want hij hield er nog wat vee op na. In de derde generatie (Willem) of daarna werd de combinatie slagter/schoenmaker losgelaten. Op het erf van Willem was een grote betonnen waterput waar de huiden in dreven. Via een duiker kon hierin water ingelaten worden uit de Rijkswetering. In de tijd van Huig Disseldorp is deze put verdwenen.

Over de zoon van Willem, Klaas Disseldorp (1868-1959), die hem opvolgde, weten wij iets meer. Bovendien hebben we ook enkele foto's van hem met zijn echtgenote Cornelia van der Voort (1881-1969). Vóór de oorlog was Klaas samen met zijn drie-jaar oudere broer Arie (1865-1934) en misschien vijf-jaar oudere broer Cornelis noodslachter in Rijkswetering. Arie woonde bij Klaas in en is altijd ongehuwd gebleven tot zijn overlijden in 1934.

Met Huig Disseldorp (1917-2005, zoon van Klaas) komen wij dichterbij de tegenwoordige tijd. Velen hebben levendige herinneringen aan hem. Zowel Huig als zijn vrouw Ploon van Bohemen uit Leidschendam waren vaklui op hun terrein. Koos Schakenbos, slagersknecht bij 'Piet de Slager' op de Rip, vertelde dat hij het uitbenen bij Huig en Ploon geleerd heeft. Kees van der Geest, eveneens slagersknecht op de Rip, vertelt:

Er was geen concurrentie tussen noodslachter en keurslager. Koos Schakenbos en ik hielpen noodslachter Huig Disseldorp bijvoorbeeld geregeld met uitbenen. We hadden goede afspraken met elkaar. Het voelde als normaal: een slagerij en een noodslachter in hetzelfde dorp, zo was het altijd geweest. In die tijd (rond 1980-1985) fietste Disseldorp door de omliggende dorpen met een bel en de aankondiging "Heden vleesverkoop." Per gezin niet meer dan 5 kilo. Elk stuk was simpel afgesneden van het geheel, zonder onderscheid naar vleessoort. De klant moest zelf uitzoeken waar de biefstuk of de schouderham zat. Langer geleden werd die aankondiging door Theo Dobbe, de omroeper uit de Veen, gedaan. In de onderhandeling met de gedupeerde boer was Disseldorp gouddeerlijk wat niet van iedere noodslachter gezegd kon worden.

Als het vlees van de noodslachtplaats goedgekeurd werd voor consumptie, werd het verkocht aan de dorpelingen. Goedkoper dan bij de slager. Er was veel belangstelling voor en je moest er snel bij zijn. Bij Klaas en Huig en later diens zoon Peter zijn er verschillende 'klinkers' (omroepers) geweest, die dan voor 'n pakje gratis vlees het dorp rondgingen, o.a. Gerard Hassing en Jan Zandbergen. Het vlees werd verpakt in krantenpapier. Zodra ze de bel gehoord hadden, "vlogen al die vrouwen naar buiten" (aldus Ellie van Zoen) om een stuk van dat goedkope vlees te bemachtigen

Wat het vlees betreft waren er grofweg drie mogelijkheden: de verkoop aan mensen, verwerken tot diervoeder, of destructie. Het woord 'destructie' is overigens verwarrend want met het materiaal dat overbleef kon nog van alles gedaan worden; de huid werd duur verkocht, van de botten werd gelatine, lijm, veevoeder en kunstmest gemaakt.. De keurmeester kwam vanuit Leiden (het Slachthuis) langs om monsters te nemen voor onderzoek en na twee / drie dagen kwam de uitslag. Ondertussen hing het geslachte dier in de koelcel. In het rechterdeel van het huis was bij Huig de koelcel en de winkel voor de verkoop. Vanaf de Pastoor van de Plaatstraat kon je dan via een aparte deur naar binnen als er verkoop was. Co-auteur Simon Strijk heeft dat allemaal van nabij meegemaakt, omdat hij in zijn jeugd vaak bij Huig kwam om te helpen, bijvoorbeeld om gehakt te draaien, waar van alles doorheen ging, zoals de tong en andere organen.

In een interview in 1994 voor het Leidsch Dagblad vatte Huig Disseldorp het werk van een noodslachter als volgt samen:

Boeren bellen een noodslachter als hun vee ziek of gewond is: koeien die zich opgehangen hebben bij de voederbak of met hun poten door een rooster zijn gezakt, schapen die bij het baren hun baarmoeder verloren, varkens die van veewagens afvallen.

De noodslachter bekijkt of hij het beest naar zijn noodslachtplaats kan vervoeren of dat het ter plekke moet worden afgemaakt. Dat laatste doet hij meestal zelf, want een dierenarts vinden de meeste boeren te duur.

Op de noodslachtplaats kijkt een keurmeester van de Rijksdienst voor de Keuring van Vee en Vlees (RVV) naar het aangevoerde beest... In de uitbeenruimte neemt de keurmeester de milt en een nier uit. Achtenveertig uur later hoort de noodslachter dan of het vlees geschikt is voor de verkoop. Zo kunnen de koeien die eergisteren zijn binnengebracht, morgen in de verkoop. 's Morgens rijdt er dan een wagen door Oud-Ade en Rijpwetering. En 's Middags is het dringen geblazen in het kleine winkeltje. "Binnen een kwartier ben ik hier een hele koe kwijt. Het vlees is hier goedkoper en beter gekeurd dan bij de slager. Aan kleurstoffen en conserveringsmiddelen doen we niet", aldus noodslachter Disseldorp uit Rijpwetering. (Leidsch Dagblad, 5 jan. 1994).

De noodslachter slachtte ook wel bij de boer, soms clandestien, zonder bemoeienis van de keurmeester en soms legaal, nadat de keurmeester het vlees gekeurd had. Vooral na de komst van de vriezers werd dat voor de eigenaar van het verongelukte beest een aantrekkelijke optie.

Van de verkoop van vlees alleen kon noodslachters niet rondkomen. Velen van hen waren daarom ook actief als veehandelaar en waren wekelijkse bezoekers van de veemarkt in Leiden. De Disseldorpen hadden ook een eigen stuk land waarop ze enkele koeien, kalveren of schapen lieten grazen. Schapen scheren en andere vee-gerelateerde klussen namen zij ook voor hun rekening

Naast noodslachter was Huig Disseldorp een enthousiaste jager. Hij had jachtrecht in het gebied tussen Hoogmade en Woubrugge, bij de Wijde Aa. Simon Strijk ging af en toe mee als drijver om de hazen uit de bosjes bij de Wijde Aa te jagen. Er werd altijd een kodder (polsstok) meegenomen om over de sloten te springen, want omlopen kostte teveel tijd. Je moest de kodder goed vastpakken en dan kreeg je een duw naar de overkant. Huig was een goede schutter. Soms moesten er ergens zwanen "opgeruimd" worden en het lukte hem een keer om drie zwanen met één schot neer te halen.

In 1994 laat Huig Disseldorp aan het Leidsch Dagblad weten dat een verdubbeling van de kosten van het keuren de boeren doet besluiten af te zien van noodslachting van kalfjes, varkens en schapen en dat alleen koeien nog in de noodslachting komen. Voor Huig betekent dat een terugval van 1300 à 1400 dieren per jaar tot 75. Te weinig om van te leven. Verder dreigen de boeren nu zelf te gaan slachten en vlees te verkopen. Een gevaarlijke ontwikkeling.

Dan verschijnt er in 1997 een artikel in het Leidsch Dagblad waarin Peter Disseldorp het definitieve einde van twee en halve eeuw (nood)slachten in Rijpwetering aankondigt:

Winstgevend was zijn onderneming al enkele jaren niet meer. Peter Disseldorp haalde dan wel dode beesten op bij boeren in Alkemade en omgeving maar voor het geld hoefde hij het niet meer te doen. "Het was een soort service. Boeren zouden anders verplicht worden hun kadavers langs de kant van de weg leggen totdat het destructiebedrijf ze op komt halen", aldus Disseldorp. "Geen gezicht", vult zijn vrouw Jolanda hem aan. Aan die service komt op 1 januari een eind. Noodgedwongen, zo blijkt uit de woorden van Peter. Peter (37) en Jolanda (34) Disseldorp besloten in september al een punt achter het inzamelen van dood vee te zetten. "Ik hoorde van de maatregelen die ik voor de opslagplaats moest nemen om aan de

milieueisen te voldoen”, zegt Peter. “Een dubbelwandige koeling, een aparte waterafvoer en zo. Het zou me 35.000 tot 50.000 gulden kosten. Daarbij komt dat je geen zekerheid hebt of het bij deze eisen blijft.”

Zo verdween de noodslachter uit Rijpwetering, weggejaagd door de milieueisen van de moderne tijd. Meer nog dan de schillenboer werd de noodslachter slachtoffer van de veranderde ideeën over gezondheid en hygiëne en met hem de boeren die in geval van nood bij hem konden aankloppen.

Het huis van de Disseldorpen werd eind 1997/begin 1998 door Peter Disseldorp verkocht. Ploon bleef met haar jongste dochter in het pre-fab huisje wonen op het landje naast de voormalige noodslachting tot zij naar een verzorgingshuis in de Veen ging.

De noodslachters in Oud-Ade

Ook in Oud-Ade verdween de noodslachter, maar dat ging een beetje anders. Dat we begonnen met Rijpwetering had te maken met het feit dat de eerste noodslachter in Oud Ade een afstammeling was van de Ripse Disseldorpen. Zijn naam was Cornelis (Kees) Disseldorp (1863-1921), de oudste zoon van Willem Disseldorp in Rijpwetering.

Het heeft ons veel speurwerk gekost om de ‘bewegingen’ van Cornelis te traceren. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Cornelis tot 1892 samen met zijn broers Klaas en Arie de slachterij op de Rip gerund. In 1892 trouwde hij met Johanna van Dijk (1864-1947) uit Noordwijkerhout en verhuisde naar Oud-Ade. Het is niet met zekerheid bekend waar zij zich vestigden. Tussen 1892 en ongeveer 1907 geeft het bevolkingsregister geen duidelijkheid. In 1907 laat Cornelis een huis bouwen aan het eind van de Zwarteweg, tussen Vrijburg en Jan van der Poel, maar kort daarna treffen we zijn zus Naatje Disseldorp daar aan, weduwe van Aris van der Voort (die in 1908 was overleden). Het is niet onaannemelijk dat een broer zijn zus in zijn huis laat wonen als die de echtelijke woning moet verlaten na de dood van haar man. Het lijkt erop dat Cornelis in die tijd het oude schoolgebouw aan de Kolk betrok en verbouwde tot slachterij. Het schoolgebouw kwam in 1906 leeg te staan toen de school verhuisde naar de overkant van de weg. Als dat klopt, kunnen we 1906 of 1907 beschouwen als het geboortjaar van de noodslachterij in Oud-Ade.

Het is evenmin duidelijk wat Cornelis deed tussen 1892 en 1907. Had hij een plek in Oud-Ade waar hij slachtte of bleef hij in Rijpwetering werken bij zijn broers Klaas en Arie? Met opzet benadrukken we steeds dat er nog veel onduidelijk is over leven en werk van Cornelis Disseldorp tussen 1892 en 1907 om te voorkomen dat onze vermoedens straks als vaststaande feiten worden overgenomen door de volgende generatie. En we houden ons natuurlijk aanbevolen voor correcties en aanvullingen.

Het huwelijk van Cornelis en Johanna bleef kinderloos maar rond 1902 adopteerden zij het dochttertje van Cornelis’ broer Hein, Anna. Hein verloor zijn vrouw in 1902 en bleef met drie kinderen achter. Anna was het tweede kind. Zij groeide op in Oud Ade als dochter van Cornelis en Johanna. In 1921 overleed Cornelis, 58 jaar oud. Johanna keerde met Anna terug naar haar geboortedorp Noordwijkerhout. De noodslachterij met slachtplaats, winkel en woonhuis werd gekocht door Cor van der Werf.

Cor van der Werf (1893-1970) was afkomstig uit Hazerswoude. Vóór zijn huwelijk met Grietje Rietveld (1897-1977) in 1921 was hij daar timmerman. Hoe wordt een timmerman een noodslachter, vraag je je af, maar over zijn keuze voor het vak van noodslachter en zijn opleiding is ons niets bekend geworden. Duidelijk is wel dat het noodslachtersvak voor hem geen familietraditie was. Cor en Grietje kregen negen kinderen, waarvan er nu (2021) nog een in leven is: Sisca (geboren in 1929).

Zij is gehuwd met Herman Schouten en woonachtig in Roelofarendsveen. Zijn zoon Piet zou zijn vader later opvolgen en een andere zoon, Frans, werd slager aan het Wagnerplein in Leiden.

De noodslachterij in Oud-Ade draaide minder omzet dan die van de Disseldorpen in Rijpwetering, terwijl er in Oud-Ade minstens twee keer zoveel boerderijen waren als in Rijpwetering. Veel boeren in Oud-Ade gaven de voorkeur aan Disseldorp als zij een noodgeval hadden. Een van de redenen zou kunnen zijn dat Disseldorp meer betaalde aan de boeren. Omdat noodslachting – letterlijk – geen vetpot was, handelden Cor, en later Piet, in vee en hadden ook een stuk land waar schapen liepen. In het voorjaar gingen ze naar Texel om daar lammeren te kopen die als ‘kerkschaap’ bij de boeren werden afgeleverd. Een kerkschaap mocht gratis in het land van een boer lopen. De opbrengst van de verkoop van schapen ging naar de Kerk. Achter het huis op de Kolk was een varkens- en koeienstal. De handel in vee was volgens zwager Herman Schouten een belangrijker bron van inkomsten dan de noodslachting.

Cor en Piet bezochten een paar maal per week de boeren in de omtrek op zoek naar stierkalfjes. Ze brachten die naar Van der Pijl in Ter Aar waar ze geslacht werden; een stier geeft nu eenmaal geen melk.

Na het overlijden van Cor in 1970 bleef Grietje tot haar dood in 1977 in het huis aan de Kolk wonen met drie ongehuwde kinderen: Piet, Tina en Dora. Piet (1924-1997), zoals gezegd, nam het bedrijf van zijn vader over, Tina werkte bij Jamin in Leiden en Dora was de ‘huisvrouw’. In de periode dat Piet de noodslachter was, verschenen er in de krant diverse klachten van omwonenden en van de gemeente over de bedrijfsvoering.

In 1976 besluit de gemeente dat de noodslachterij moet sluiten omdat die niet meer voldoet aan de hygiënische regels gesteld in de oprichtingsvergunning die in 1923 aan zijn vader Cor van der Werf verleend was. Het besluit is mede ingegeven door klachten van omwonenden over allerlei soorten overlast. Het slachtafval wordt in een oude open regenton gegooid die naast het huis, vlakbij de openbare weg staat. “Vooral in de maanden juni, juli en augustus verzamelen zich drommen vliegen in en om de ton. Voor de burens betekent dit dat ze de ramen bij warm weer dicht moeten houden om te voorkomen dat de vliegen op het eten afkomen en daardoor eventueel ziekten zouden overbrengen. Ook de stank die het slachtafval verspreidt, is voor de Oud Adenaars die naast de slachter wonen vaak niet te verdragen.” (Leidsche Courant 28 juli 1976). Piet van der Werf tekent hiertegen beroep aan bij de Raad van State dat wordt afgewezen. Bovendien heeft hij achter de slachterij een veehouderij en mestopslag die volgens B&W van de gemeente evenmin voldoen aan de bepalingen van de Hinderwet. (Leidsche Courant 19 jan. 1977).

De sluiting van de slachterij, zou je denken, zal spoedig een feit zijn maar er volgt een onduidelijke periode waarin sommige activiteiten doorgaan en andere niet. In 1987 krijgt Piet van der Werf nog een subsidie van 125 gulden voor het ophalen van dode dieren. Dat karwei laat de gemeente graag over aan de noodslachter. “Het is in het belang van de volksgezondheid en het milieu dat dode dieren op juiste wijze naar een verzamelplaats worden getransporteerd en verwerkt. Indien een veehouder echter gemakzuchtig is, of een kadaverberging niet in de naaste omgeving aanwezig is, zal hij niet de moeite nemen om een dood beest weg te brengen... maar zal hij zich op onverantwoorde wijze van kadavers ontdoen, bijvoorbeeld in sloten of op braakliggende terreinen. Wanneer de eigenaar van zo’n kadaver, veelal in staat van ontbinding, niet meer te achterhalen is, zal de gemeente dienen op te draaien voor de kosten van het laten opruimen van dat kadaver. In de praktijk echter worden de kadavers kosteloos bij de veehouders en dergelijke weggehaald door de Rijpweteringse noodslachter Disseldorp of de heer van der Werf uit Oud Ade.” (Leidsche Courant 12

dec. 1987). Als lezer van dit bericht vraag je je dan wel af of deze kadavers voor de burens van de noodslachter aan de Kolk geen overlast veroorzaakten.

Als we bij ons onderzoek naar de geschiedenis van de Oud-Adese noodslachter aan Jan van der Poel (95) vragen wanneer de noodslachterij nu eigenlijk gesloten is, antwoordt deze; "Ik denk dat Piet van der Werf dat zelf niet eens weet [wist]." Het werd langzaam minder en Piet verlegde zijn activiteiten naar handel in magere kalveren en schapen. Hij had een stuk land in de Boterhuispolder en bleef elke week naar de markt in Leiden gaan. "Ik denk niet dat er een politiemacht is gekomen die zijn deur naar de slachterij verzegeld heeft."

Piet was "kort van stof" volgens mensen die wij gesproken hebben en kwam misschien wat stug over, maar wie hem beter kende zag dat anders. Hennie van Zoen hielp tussen zijn 11^e en 18^e mee in het bedrijf van Piet. Hij mestte de stallen uit, maakte de slachtplaats en winkel schoon, en voerde de schapen in de polder. Toen hij wat ouder was, heeft hij zelfs een keer een varken mogen schieten met het schietmasker. Hij was er kind aan huis en at 's middags vaak mee. In het 'gezin' van Piet en de zussen Dora en Tina heeft hij kennis gemaakt met de lekkerste biefstuk. En na het eten een borreltje en een sigaretje in de achterkamer. Super gezellig. Juffrouw Epskamp begon de schooldag altijd met een bakkie thee bij de Van der Werfen als ze met de bus uit Leiden arriveerde.

Piet van der Werf overleed in 1997 en Tina bleef nog enige jaren alleen in het grote huis wonen tot zij verhuisde naar de kleinere woningen aan het begin van de Zwarteweg. Zij overleed in 2014. In 2008 werd de oude school / noodslachterij gekocht door het aannemersbedrijf Van der Geest. Het huis werd enkele jaren verhuurd als Brocante en daarna bewoond door Mark van der Geest. In 2015 is het huis doorverkocht aan Sander van der Lelij die het pand prachtig gerestaureerd heeft en stukjes oude geschiedenis heeft teruggehaald. Zo hangen aan het plafond van wat nu de keuken is weer de vleeshaken en een takel met katrol waar de dode koeien mee opgehesen werden. De oude dorpsschool uit 1865 is nu mooier dan ooit te voren. Met de pastorie aan de overkant hebben we nu twee fraaie burgerhuizen met historische betekenis in Oud-Ade.

Tot besluit, terug naar de noodslachters. Ze zijn er niet meer. Hun lot doet denken aan de verdwijning van de schillenboer, maar daarvan kan men zeggen dat veel van de schillenboer in een andere vorm is teruggekomen. Het belangrijkste van de noodslachter daarentegen, goed eetbaar voedsel van verongelukte of gestorven dieren redden voor menselijke consumptie, lijkt voorgoed fini. Vandaag gaat ieder beest dat niet 100% gaaf is naar de destructie. Zelfs een schaafwond is voldoende om afgekeurd te worden. De boeren kunnen protesteren, maar ze verliezen het bijna altijd. In Rijpwetering gaf de laatste noodslachter zich gelaten gewonnen toen de veranderde omstandigheden hem het werk onmogelijk maakten. In Oud-Ade ging dat iets heftiger, met conflicten en rechtszaken en klachten van buurtbewoners maar het eindpunt was hetzelfde.

Sjaak van der Geest & Simon Strijk

Correcties en reacties: s.vandergeest@uva.nl of 06-269 71 256.

Omdat er nog veel hiaten in ons verhaal zitten, zijn correcties extra welkom.

Bronnen

Dank aan Theo van der Poel (Az), Jan van der Poel (Jz), Sjaak van der Geest (Sz), Kees van der Geest (Pz), Roen van der Geest (Pz), Herman en Sisca Schouten, Hennie en Ellie Van Zoen, en Peter Disseldorp.

Inge van Eeden Petersman: Knors (Knorst?), een verdwenen beroep. *Benthuizer Turfjes* december 2000, pp.5-8.

Leidsch Dagblad en Leidsche Courant.

Bijlage: foto's en andere illustraties

Willem Disseldorp (1827—1899)

✠

J. M. J. F.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
WILHELMUS DISSELDORP,

*overleden te Rijpwetering, den 9en Mei 1899,
voorzien van het H. Oliesel, in den ouderdom
van 72 jaren, en begraven den 13en
daaropvolgende op het R. K.
kerkhof aldaar.*

Ik smeeK U, Heer! gedenk, hoe ik voor U gewandeld heb in waarheid en met een welgemeend hart, en wat goed is in uwe oogen gedaan heb. Is. XXXVIII:3.

Gelijk het den Heer behaagd heeft, zoo is het geschied: de naam des Heeren zij gezegend. Job 1:21.

Mijne echtgenoot en kinderen, ik smeeK u bij onzen Heer Jesus Christus en bij de liefde des Heiligen Geestes, dat gij mij te hulp komt door uwe gebeden voor mij tot God. Rom. XV:30.

GEBED.

Neig, Heer, Uwe ooren naar onze gebeden, waardoor wij Uwe barmhartigheid smeeKend vragen, dat Gij de ziel dan Uwen dienaar WILHELMUS, die Gij uit deze wereld hebt doen beengaan, in het verblijf van vrede en licht wilt stellen, en deelgenoot doen zijn van Uwe Heiligen. Door Christus onzen Heer. Amen.

H. FRANCISCUS BID VOOR HEM.
HIJ RUSTE IN VREDE.

P. van Zeil. — Rijpwetering.

Klaas Disseldorp met echtgenote Cornelia van der Voort, ca.1940.
Op de achtergrond de schuurstal met hooiberg erboven.

Arie Disseldorp (1865-1934), met links en rechts van hem resp. Huig en Kees, zonen van Klaas Disseldorp

Huig Disseldorp met echtgenote Ploon van Bohemen.

Huig, Ploon en zoon Peter Disseldorp bij het slachten van een koe, 1997.
Foto van Dick Hogewoning, Leidsch Dagblad.

Peter Disseldorp scheert een schaap. Rechts zijn vader Huig en zijn zontje, 1990.
Fotograaf Wim van Noort, Leidsch Dagblad.

Huib Disseldorp als jager met zijn hond (ca. 1932). Rechts de schuurstal met hooiberg erboven. Links de woonkeuken. Het hoge met pannen gedekte gedeelte was het slachthuis.

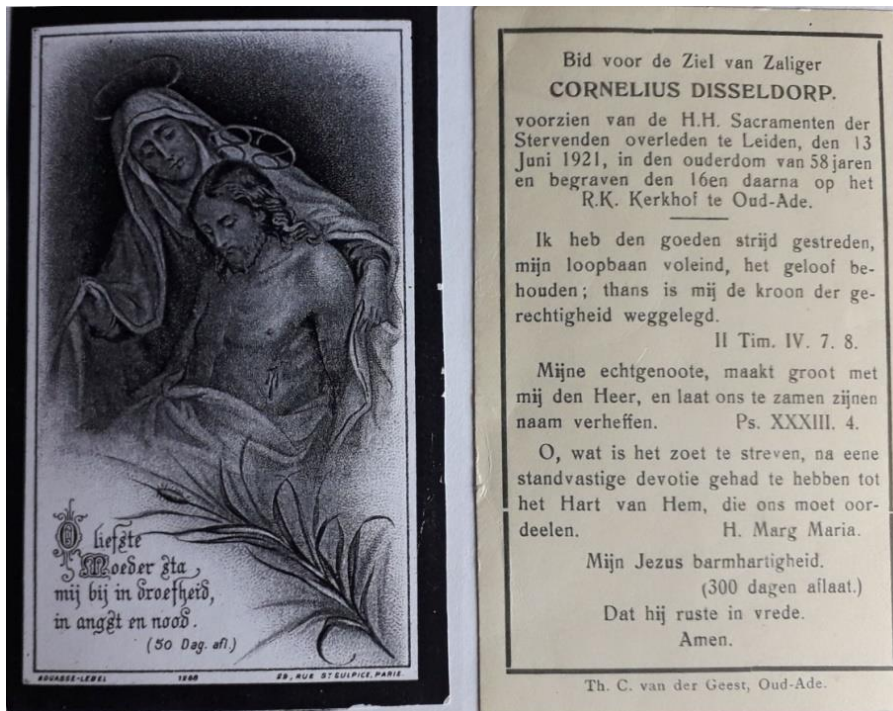
Rechts de noodslachterij van Disseldorp, Pastoor van der Plaatstraat 127 in Rijpwetering, gezien vanaf het viaduct, omstreeks 1965/1970.

De oude slachterij aan de Pastoor van der Plaatstraat, verkocht en gerenoveerd, zoals hij er nu (2021) uitziet.

Cornelis Disseldorp met zijn vrouw Johanna en pleegdochter Anna, omstreeks 1905.

Bidprentje in de stijl van die tijd. Geen woord over dode koeien.

B e s c h r i j v i n g, behoorende bij het verzoek van Cornelis van der Werf te Oud Ade, om vergunning tot het oprichten van een slachtplaats in het perceel E No:72.

-o-o-o-o-o-o-

De slachtplaats zal worden uitgeceefd in het perceel plaatselijk gemerkt E no:72, kadastraal bekend gemeente Alkemade, Sectie E No:581/582.

In de slachtplaats zullen de volgende werkzaamheden worden verricht: het slachten van levend en in nood gedood vee, het inzouten van vleeschwaren en het maken van worstsoorten, en het rooken van worstsoorten en vleeschwaren.

Een beweegkracht wordt in de slachtplaats niet aangewend.

Oud Ade, 17 November 1923.

C. v. d. Werf

Behoort by besluit van Burgemeester en Wethouders van Alkemade, dd. 6 December 1923, tot het verleenen van vergunning tot het oprichten van een slachtplaats.

De Burgemeester,

P. de Jonge L.B.

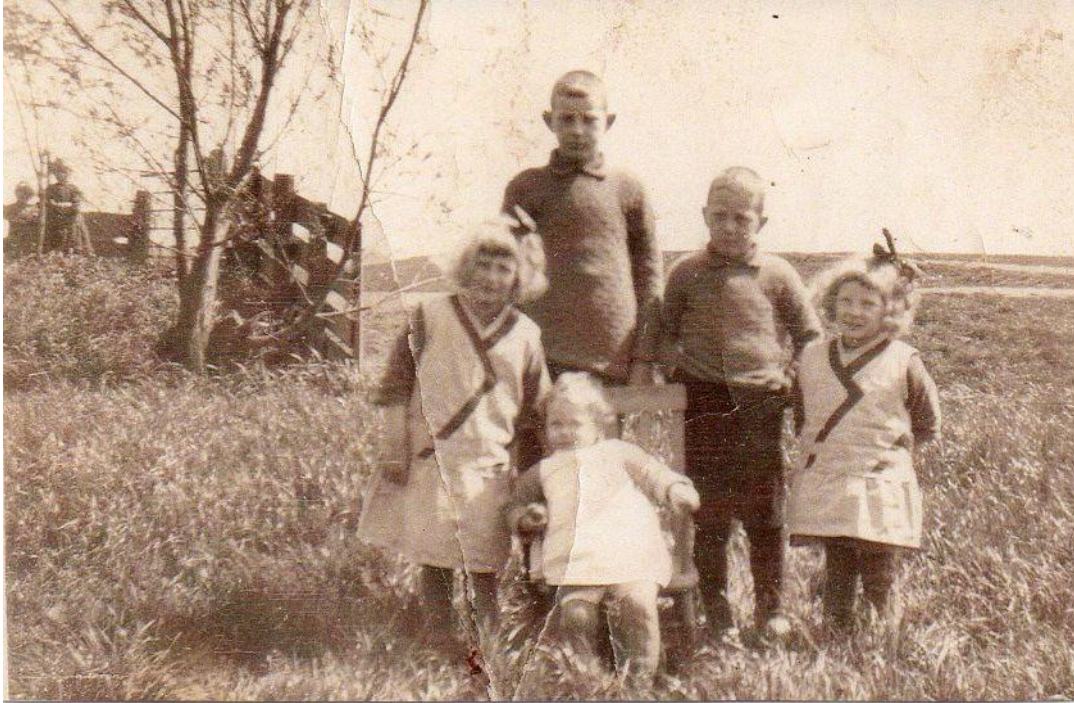
De Secretaris,

H. de Vries

Beschrijving noodslachterij bij vergunningaanvraag, 1923.

De noodslachterij, Kolk 4, Oud-Ade. Jaar onbekend. Links de auto van de Keurmeester. Het water van de Kolk (na de oorlog gedempt) is duidelijk te zien, met roeiboot en houten boenstoep. De persoon rechts is onbekend.

De vijf oudste kinderen Cor en Grietje van der Werf. Van links naar rechts: Corrie, André, Piet, en Tina. Vóór Sisca. In 1931. Uiterst links, verder weg: twee toeschouwers.

Cor van der Werf met zijn vrouw Grietje Rietveld en een van hun kinderen rond kerstmis. De kerststal links is gemaakt door rietdekker 'ouwe Jan Opdam', weten diverse informanten ons te vertellen.

Cor van der Werf, lid van het Oranjecomité, op de Oud Adese kermis, omringd door schoolkinderen.

In zijn rechterhand een kruk, vóór hem drie manden met waarschijnlijk versnaperingen voor de kinderen, geen vlees uit eigen slachterij. Een groot aantal kinderen is door de bewoners van Oud Ade geïdentificeerd; van links naar rechts zijn dat onder meer: Martien van der Geest, Kees Plasmeijer, Lenie van der Ing, Nel van der Hulst, Annie van der Geest, Els Opdam, Elly Olijerhoek, Bas Olijerhoek, Els van der Ing, Petra van der Geest, Elly van der Geest, Mevr. van der Geest-Disseldorp, Marjan Opdam, Peter van der Hulst, Piet Olijerhoek sr en Ellie van der Geest (foto Pastoor Verkleij, begin jaren 60).

Piet van der Werf met zijn jongere broer Arie. Het is de enige foto die wij van Piet op volwassen leeftijd konden vinden. Was Piet 'fotoschuw'? Ca. 1945.

De regenton met slachtafval naast het huis van de noodslachter (Leidsche Courant 14 juli 1976)

Kolk 14: van schoolgebouw naar noodslachterij naar pronkstuk in 2021, met de eigenaar Sander van der Lelij.